

Kåd nr 99 Hellesøvej 43 Hellesøhus

Det meste af historien om dette kåd har jeg modtaget af Henriette Matthiesen i Holm 8 okt 2005

Hvor vejen gennem Holm by ender ved Krumom, fortsatte den tidligere lige ud gennem Nørreskoven, langs med Rønkærene på sydsiden, og lidt længere ude på nordsiden, jordene ned mod den stenede bæk, der løb ud i Lille Bjørnkær. Syd for vejen var skellet mellem Nørreskov og Sønderskov ved mosen, - de såkaldte Fostermoser - , der inde fra Rohave i en dalsænkning, der har afløb i en smal kløft, der løber ud til engene ved Hellesø. Denne vej har omkring 1600 – tallet nok kun været et smalt hjulspor, der gik gennem de store egeskov. Inden vejen nåede søen, lå der på den tid nogle såkaldte kæmpehøje (gravhøje), hvoraf en endnu er antydnet i terrænet på sydsiden af vejen. På nordsiden helt oppe ved byen var de lange agre, der nok tidlig blev inddraget under bymarken, men længere ude på Lillebjørnkærshøj har skoven stået tæt. Helt inde ved kæret har der også ligget en kæmpehøj, og fra en senere tid, har der oppe mellem de to Bjørnkær ligget en skanse, der på et kort fra 1600 – tallet er benævnt som Nordskansen. Her ude på de lette jorder, og i det hele taget på alle Holmer jorder har stenaldermennesket levet af jagt og fiskeri og senere også som bønder. Det minder alle de stenredskaber om, der er fundet på markerne.

1. Jørgen Lydichsen, f. < 1606, ref. NG0100. (2) gift 8 feb 1624 i Nordborg, Cecilie Christensen Plade, f. 00 00 1595, (datter af Christen Plade) ref. PC0100, d. 0 feb 1629 i Holm, begr. 24 feb 1629 i Nordborg. (3) gift 21 nov 1630 i Nordborg, Kirsten Hansen Steg, f. 1595, ref. PF0100, d. jul 1658 i Hellesø, begr. 1 aug 1658 i Nordborg. nævnes ved datterens dåb 1629 i Holm. Han og hustruen stod offentlig skrifte 13 mar 1631 for for tidlig liggemål. Om han kan være identisk med Jørgen Svinemester vides ikke.

Cecilie: Christen Plades datter Zitzell nævnes ved trolovelsen af Holm, hun blev introduceret 1 jan 1625 uden navn som Jørgen Lydichsens hustru i Holm, ligeså 26 dec 1626. Der blev prædikeret i kirken ved hendes død. Kirsten: Kirsten Hansdatter nævnes ved vielsen 1630 i Steg. Hun blev introduceret 15 maj 1631 som Jørgen Lydichsens barn i Holm, men det skal selvfølgelig være kone. Hun blev også introduceret 29 jul 1632.

Børn:

i barn, ref. PS0100, d. jul 1632 i Holm, begr. 11 jul 1632 i Nordborg. kapellanen Hr Lauritz begravede dette barn, jeg kan næsten ikke læse faderen, men tror det er Jørgen Lydichsen, selv om jeg langt fra er sikker.

ii Agathe Jørgensen, f. < 1641, ref. PC1020. Hun blev gift med en karl af Vilstrup, f. < 1641, ref. NG1020. nævnes ved trolovelsen 1661 som Jørgen Lydichsens datter. en: nævnes ved trolovelsen 1661 i Nordborg.

Barn af Cecilie Christensen Plade:

iii N Lydichsen, f. 0 nov 1624 i Holm, døbt 9 nov 1624 i Nordborg, ref. N00349. Ved barnets dåb er navnet blot anført som et N.

iv barn, f. 0 nov 1626 i Holm, døbt 15 nov 1626 i Nordborg, ref. N00555. ved dåben uden navn.

v Merthe Jørgensen, f. 0 feb 1629 i Holm, døbt 2 feb 1629 i Nordborg, ref. PP0100.

Barn af Kirsten Hansen Steg:

vi Hans Jørgensen, f. apr 1631 i Holm, døbt 7 apr 1631 i Nordborg, ref. PQ0100.

vii Hans Jørgensen Lydichsen f. jun 1632. Se nedenfor.

2. Hans Jørgensen Lydichsen, f. jun 1632, døbt 24 jun 1632 i Nordborg, ref. NG1068. gift 17 maj 1663 i Nordborg, Elline Christensen, f. < 1643, ref. PC1068. Hans død apr 1690 i Hellesø, begr. 9 apr 1690 i Nordborg. døbt af kapellanen hr Lauritz Hansen, da sognepræsten var til barnedåb i Ketting. Hans Lydichsen nævnes ved vielsen 1663, kaldes Hans Jørgensen ved Hellesø ved sønnens dåb 1668. Elline: Elline Christensdatter nævnes ved trolovelsen 1663 i Holm. Introduceret 11 apr 1664, 7 maj 1665, 8 mar 1668, 19 feb 1671, 26 jul 1674, 1 aug 1680.

Børn:

i Christen Hansen, f. mar 1664 i Hellesø, døbt 6 mar 1664 i Nordborg, ref. PO1068, d. apr 1664 i Hellesø, begr. 27 apr 1664 i Nordborg.

ii Kirsten Hansen, f. mar 1665 i Holm, døbt 27 mar 1665 i Nordborg, ref.

PP1068.

iii Christen Hansen Hellesøe, f. feb 1668 i Hellesøe, døbt 2 feb 1668 i Nordborg, ref. NG1645. Han blev gift med NN, f. < 1673, ref. PC1645. Christen Hellesøe nævnes ved datterens dåb 1693. NN: Introduceret 3 maj 1696, 17 jul 1698, 10 jul 1701, 11 feb 1704.

iv Cecilie Hansen Hellesøe, f. jan 1671 i Hellesøe, døbt 22 jan 1671 i Nordborg, ref. PR1068.

v Anders Hansen Hellesøe, f. jun 1674 i Hellesøe, døbt 15 jun 1674 i Nordborg, ref. NG1852. gift 28 maj 1702 i Nordborg, Anne Thomsen, f. < 1682, ref. PC1852. Anne: Anne Thomasdatter nævnes ved vielsen 1702. Introduceret 29 jul 1703.

vi Hans Hansen Hellesøe, f. jun 1680 i Hellesø, døbt 19 jun 1667 i Nordborg, ref. PT1068.

3. Christen Hansen Hellesøe, f. feb 1668 i Hellesøe, (søn af Hans Jørgensen Lydichsen og Elline Christensen ovenfor) døbt 2 feb 1668 i Nordborg, ref. NG1645. Han blev gift med NN, f. < 1673, ref. PC1645. Christen Hellesøe nævnes ved datterens dåb 1693. NN: Introduceret 3 maj 1696, 17 jul 1698, 10 jul 1701, 11 feb 1704. Præsten fortæller senere følgende beretning i kirkebogen om Christen Hellesøe. 1727 den 8` søndag efter trinitatis, begravet Christen Hellesø af Holm, som før har boet ved Hellesø, men draget derfra til andre lande, førend han igen kom hidtil. Til sidst var han forleden sommer i Kongens tjeneste, og da han var på et viktualieskib, som skulle have været til den danske flåde, som var med den engelske flåde i Østersøen, da de led skibsbrud ved en ø, som han kaldte Dagø. Herved blev han så ilde knust, at han fik brud. Derfra kom han denne sommer først til Lybeck og derfra hertil Holm igen, hvor han døde 60 år gammel.

Børn:

i Ellen Christensen Hellesøe, f. sep 1693 i Hellesøe, døbt 10 sep 1693 i Nordborg, ref. PO1645.

ii Peder Christensen Hellesøe, f. mar 1696, døbt 22 mar 1696 i Nordborg, ref. PP1645.

iii Maren Christensen Hellesøe, f. jun 1698 i Holm, døbt 14 jun 1698 i Nordborg, ref. PQ1645.

iv Mette Christensen Hellesøe, f. maj 1701 i Holm, døbt 29 maj 1701 i Nordborg, ref. PR1645.

v Marie Magdalene Christensen Hellesøe, f. jan 1704 i Holm, døbt 6 jan 1704 i

Nordborg, ref. PS1645.

4. Jens Hansen af Lavensby fæster 1714 formandens kåd for 3 rdl

5. Peter Petersen Hellesø * 1706, som søn af Peter Willadsen og hustru Ingeborg Christens datter, copuleret under messen 18 søndag efter trinitatis 16.10.1729 med Gerderud Tammesdatter * 1703 i Mels.

Døbt 9 søndag efter trinitatis 1730
Peter Hellesø's søn kaldet Peter.

Døbt den 12.02.1732 på en tirsdag.
Peter Hellesø's datter Christina.

Døbt den 16.02.1734
Peter Hellesø's søn Thomas.

Begravet den 01.11.1739
Peter Hellesø 33 år gammel
Begravet samme dag, salige Peter Hellesø's søn Thomas

Anno 1740 7 okt er bleven holden skifte og deling mellem den salig mand Peder Hellesøes efterladte enke og den salig mands ene søn og en datter, idet moderen agter at indgå i nyt ægteskab. Datteren får sin morfader, boelsmand Thomas Frederiksen i Mels som formynder. Da der ikke kan konstitueres nogen blodsbeslægtet til formynder for sønnen, da farbroderen ikke besidder noget, og da de øvrige blodsbeslægtede bor uden for herredet, så er færgemand Nis Lorentzen i Hardeshøj konstitueret. Boets masse 245 rdl 6 sk. Gælden 10 rdl 46 sk. Bliver tilovers 234 rdl 8 sk. Efter lands skik og brug får sønnen forud faderens klæder 9 rdl 32 sk. Bliver til overs 224 rdl 24 sk. Heraf tager moderen det halve 112 rdl 12 sk. Resten deles mellem sønnen og datteren i lige parter med 56 rdl 6 sk til hver. Pengene bliver stående hos stedfaderen til børnene er fyldt 18 år. Som sikkerhed herfor indføres en hypotek i skyld og panteprotokollen. Stedfaderen forsørger børnene med kost, tøj og skolepenge. Giver dem en god kristelig opdragelse og holder dem flittigt til skole. Om kaddet er aftalt, at sønnen Peder kan overtage det om 26 år, hvis moderen er død forinden. Hvis moderen lever kan de blive ved kaddet så længe de vil. Lidt om stedfaderens aftægt. Hellesøe 7 okt 1740.

6. Hans Hansen Willem af Holm og Gerderud Peter`s af Hellesø. Copuleret i Nordborg kirke 1740

Døbt aug. 1741

Hans Willem`s datter Ingeborg Hansdatter, hun bliver den 15. nov. 1765 gift i Nordborg Kirke med Christen Christensen Grau * sep. 1734 på Ellehave. Han døde den 20. marts 1784 på Ellehave, og Ingeborg bliver gift igen 1788 med Gerdt Clausen (1757 – 1833), som blev sættemand på " Ellehave ". Efter Ingeborgs død den 15. sep. 1821, bliver han gift igen i 1822, med Maren Petersdatter, enke efter Jes Petersen Kolmos Nørrelykkevej 12

Hans Hansen Willem fæster et halvboel Brønd 11 , som han senere overlader til sin datter og svigersøn Jeppe Christensen Grau.

Født 1743

Dorothea Hansdatter, hun bliver gift den 21. okt.1768 med Jeppe Christensen Grau *nov. 1742 på " Ellehave ". Dorothea Hansdatter blev begravet den 10. okt. 1781, og Jeppe Christensen Grau blev gift 2. gang den 25. jan. 1782 med Gertrud Petersdatter * 1757 i Hellesø,

7. Peter Petersen Hellesø copuleret i Nordborg kirke 30.04.1756 med Karen Mathias datter * aug. 1732, som datter af Eleonora Mortensdatter (* 1700 på Stenbæk) og Mathias Hansen skolemester * 04.08.1664, Vestermølle.

Deres børn:

1. Gertrud * apr. 1757 – Død 1803 på " Tinghøjgaard ", enke efter boelsmand Jeppe Christensen Grau (* 1742 på Ellehave - Død 8. apr. 1798 på " Tinghøjgaard "

2. Eleonore Kathrine Petersdatter * marts 1762 , gift den 14. juli 1787 i Nordborg Kirke med boelsmand Jes Christensen Grau * jan. 1747 på Ellehave, som søn af Christen Christensen Grau (1698 – 1776) og Thøre Hansdatter (1711 – 1785) Jes Christensen Grau døde den 4. feb. 1829 på Ellehave. Han blev ejer af Ellehave efter sin bror Christen Christensen Grau og Ingeborg Hansdatter, som var barnløse. Eleonore Kathrine Petersdatter døde den 10 dec. 1819 på Ellehave.

3. Mathias

4. Anna

5. Maren

8. Ungkarl Peter Petersen Hellesø copuleret i Nordborg kirke 28.09.1793 med pigen Anna Johansdatter fra Oldenor.

05.06.1798

Peter Petersen Hellesø senior overlader Hellesø til sin søn Peter for 600 rdl et kådnersted med alt tilbehør.

Peder Pedersen Hellesøe, tillige ejer af 2 inderstesteder i Holm, ifølge overladelseskontrakt af 5 jun 1798. (S&P I 650).

Døbt I Nordborg kirke 12.11.1795

Johan Petersen Hellesø, søn af Peter Petersen Hellesø og hustru Anna Johansdatter.

Han bliver gift den 14.07.1827 med Karen Grau, * som datter af boelsmand Jeppe Grau Brønd 11. De overtager Hellesøgård Hellesøvej 35 efter at Christen Hansen og Anne Marie født Mattes Petersen gik konkurs i 1824 . I første omgang havde Peter Jessen, der var på aftægt overtaget den efter sin stedsøn, men solgte den så til Johan Petersen Hellesø og hustru Karen * Grau.

9. Kådner og bådfører Peter Petersen Hellesø (* som søn af Peter Petersen Hellesø og hustru Anna Johansdatter), Gift i Nordborg kirke den 18.01.1823 med pigen Thøre Grau * 23.02.1793, som datter af Jørgen Christensen Grau og hustru Kirstina Maren Petersdatter. Peder Pedersen Hellesøe får kaddet ifølge overladelseskontrakt af 29 jul 1823. Efter at haver solgt stedet finder vi ham i FT 1845 i Sønder Tyrstrup, Hjerndrup sogn som gårdejer.

Peter Petersen Hellesø og Thøre * Grau` s børn er:

Peter * 26.07.1824

Maren * 02.12.1825

Thøre * 18.09.1827

FT 1845 Sønder Tyrstrup, Hjerndrup sogn:

Peter Hellesøe, 57?? , Gift, , Hofbesitzer, Nordborg

Thyre Grau, 51 , Gift, , seine Frau, Barsøe

Peter Hellesøe, 20 , Ugift, , sein Kind, Nordborg

Thyre Hellesøe, 16 , Ugift, , sein Kind, Nordborg

Karen Hellesøe, 13 , Ugift, , sein Kind, Nordborg

10. Mads Bondesen køber 09.07.1836 køber Hellesøhus og blev derved

gæstgiver og færgemand, han var født den 01.02.1805, som søn af halvkådner Bonde Bondesen og hustru Kirsten Marie Jørgensdatter.

Mads Bondesen kådner i Asserballeskov ifølge købs- og overladelseskontrakt af 9 jul 1836.

Folketælling 1845

Mads Bondesen 40 år kådner og bådfører

Anne Kathrine Espersen 43 år Tårup hans brud

Børn:

1. Kirstine Marie Bondesen 18 år
2. Anna Kirstine
3. Christian Bondesen 11 år
4. Jørgen Bondesen 8 år

11. Lorens Peter Koch overtog Hellesøhus 20.07.1853, han var fra Vollerup og født 1822 og blev gift med Kirstine Marie Bondesen eller Madsen. Lorentz Peder Kock ifølge købekontrakt af 29 mar 1853.

Folketælling 1855

Lorens Peter Koch 23 Vollerup kådner

Kirstine Marie Koch * Madsen 28 år hans kone

Deres datter ikke døbt.

Død den 19.08.1855

Mads Bondesen, aftægtsmand Hellesøhus ved Holm. Han druknede i nærheden af huset da han ville bringe sin båd i land.

Han efterlader hustru fra andet ægteskab og 4 børn fra første ægteskab.

12. Jens og Thore Jørgensen Ny ejer af Hellesøhus 31.07.1855. Der påhviler dem aftægtspræstation til Mads Bondesens enke og datteren Anna Kristine Madsen.

13. Peter Jessen Kolmos Ny ejer af Hellesøhus 1859

Vi under skrevende, jeg halvboldsmand Peter Jessen Kolmos, i Nørrelykke (halvboel boel 71 Nørrelykkevej 12 på den ene og jeg kådner Jens Jørgensen og hustru Thore født Jessen i Hellesø på den anden side opretter herved følgende byttekontrakt.

Undertegnede halvboelsmand, Peter Jessen Kolmos, overlader herved det ham ifølge afleveringsdokument af 26 august 1834 tilhørende i Nørrelykke ved Holm under nr. 71 i Nordborg sogn, beliggende halvboel med tilhørende og med alle til ejendommen hørende rørheder og rettigheder, byrder og afgifter til ægtefolkene Jens Jørgensen og Thore Jørgensen.

Underskrevne ægtefolk, Jens og Thore Jørgensen, overdrager herved dem ifølge skøde af 31. 07. 1855 tilhørende i Hellesø i Nordborg sogn beliggende kådsted med tilkøbt inderste jord og part i søen Hellesø, samt med alle til stedet hørende rørheder og rettigheder, byrder og afgifter til halvboelsmand Peter Jessen Kolmos i Nørrelykke.

Dette bytte sker med følgende betingelser.

1. Jens Jørgensen og hustru betaler i bytte til Peter Jessen Kolmos 440 Rdm., hvoraf de 100 udbetales ved kontraktens fuldbyrdelse og resten bliver stående og forrentes.
2. De Jens Jørgensen og hustru påhvilende aftægtspræstation til Mads Bondesens enke og datter Anna Kristine Madsen vedbliver at påhvile dem og ved de forpligtede til at sørge for, at der i respektive aftægtskontrakter af deres hidtil havde forlig ud i pantebogen.
3. De med disse overdragelser forbundne omkostninger udredes af hver af partner med halvdelen. Det vi udbetaler, at der efter pantpåbydning udfærdiges er lovformelige skøder af de nævnte ejendomme, bekostes når byttekontrakten er udfærdiget.

Underskrevet af herredsfoged Anders Grønborg
Auktionarius ved Nørre og Egen Herreder

Peter Jessen Kolmos (* 09.6.1809, som søn af Jes Petersen Kolmos og Ellen Petersdatter) gift den 19.07 1834 med Cathrine Jensen Fangel (* 05.11.1804, som datter af Hans Jensen i Lavensby)

Peter Jessen Kolmos og Cathrine født Jensen Fangel fik fire børn.

1. Ellen Petersen Kolmos * 21.06.1835 i Nørrelykke, Holm. Ellen Petersen Kolmos døde juledag 1852 17½
2. Jes Petersen Kolmos * 21.11.1834 i Nørrelykke. Han blev gift 09.11.1862 i Nordborg kirke med Ellen Matthiesen * 10.12.1844 , som datter af Mathias Petersen og hustru Kirstine født Hellesø (boel 47 Damgade 24)
3. Hans Petersen Kolmos* 04.03.1840 i Nørrelykke, han blev gift 08.06.1871 i

Nordborg med Anna Marie Hansen *25.02.1841 i Holm , som datter af Hans Frederiksen og hustru Ellen Sandvei. Der er ingen børn. Ægteparret boede i Nordborg.

4. Eleonore Petersen Kolmos * 23.03.1845 i Nørrelykke. Hun blev gift den 05.10.1865 i Nordborg med Peter Matthiesen * 06.12.1840, som søn af Mathias Petersen og hustru Kirstine født Hellesø (boel 47 Damgade 24

Peter Jessen Kolmos døde den 06.07.1875 i Holm.
Han efterlader sig enken Cathrine født Jensen Fangel

Cathrine Kolmos født Jensen Fangel døde 17.02.1880 i Hellesø, hun døde af alderdomssvaghed.

14. Jes Petersen Kolmos (* 21.11.1837, som søn af Peter Jessen Kolmos og hustru Cathrine Jensen Fangel) Gift i Nordborg Kirke 09.10.1862 med Ellen Matthiesen (* 10.12.1844, som datter af Mathias Petersen og hustru Kirstine født Hellesø.

Jes Petersen Kolmos og Ellen født Matthiesen får 13 børn

1. Peter Jessen Kolmos * 29.10.1862 i Hellesø.
2. Mathias Jessen Kolmos * 24.02.1864 i Hellesø
3. Jes Jessen Kolmos * 02.01.1866 i Hellesø
4. Anna Cathrine Jessen Kolmos * 28.09.1867
5. Kjestine Jessen Kolmos *29.09.1869 i Hellesø og hun døde den 25.10.1883 i Hellesø.
6. Hans Jessen Kolmos * 07.02.1871
7. Jens Jessen Kolmos * 20.01.1873
8. Jørgen Jessen Kolmos * 02.01.1875 i Hellesø, han blev gift den 10.11.1898 i Nordborg med Anna Cathrine Laut, der er født den 15.05.1878, som datter af Nicolaj Petersen Laut og hustru Mette Marie Matthiesen (Damgade 28)
9. Laurits Jessen Kolmos * 14.11.1876
10. Ellen Jessen Kolmos * 31 08.1878 i Hellesø, hun blev gift den 15.10 1903 i Nordborg med Peter Matthiesen * 01.02.1873, som søn af Peter Matthiesen og hustru Eleonora født Petersen Kolmos.(boel 47 Damgade 24)

11. Vilhelm Johan Jessen Kolmos 22.12.1880. Han død den 08.01.1883.

12 . Johan Jessen Kolmos * 03.10.1883

13 . Christen Jessen Kolmos*10.12.1885.

Fra et oldebarn af Jes Petersen Kolmos, Hellesø, har vi modtaget følgende om Jes Petersen Kolmos og egnen omkring Hellesø, hvorfra familien har sin rod.

" Hellesø " ved Holm var i oldtiden helliget gudinde Nethus og historien fortæller om en valfart af mennesker, der søgte helse her.

Oldefar Jes Petersen Kolmos, Hellesø, der døde 1914, fandt sammen med en anden mand fra sognet liget af en fisker, Martin, der var drevet i land på nordsiden af Als. Disse to oplyste intet om fundet, men begravede ham i klinten ved Hellesø. Efter sigende foretog de denne " begravelse " fordi konen sad tilbage og derfor ville spare hende for udgifter.

Hellesø var i gammel tid færgested med kro bevilling og overfart til Sundeved. Der var imidlertid noget med hekseri eller spøgeri på gården, hvorfor oldeforældrene i Hellesø besluttede at ro over til Sundeved, hvor der boede en " klog mand " ved navn Jochum, der kunne hjælpe mod den slags. På vej over sundet rejste der sig en kraftig storm og de måtte opgive at komme over, vendte tilbage og afventede bedring i vejret.

Dagen efter var stormen forbi og de sejlede over til Sundeved. Da de blev modtaget af den " kloge mand " var det første, han sagde. " Jeg havde ellers ventet jer i går".

Jes Petersen Kolmos` s fader Peter Jessen Kolmos havde ejet Nørrelykkevej 12, men var flyttet derfra til Hellesø på grund af spøgeri.

Der findes følgende historisk sagn om Hellesø

" Vest for byen Holm ude ved Als Fjord ligger en eng, der endnu hedder Hellesø, fra den tid, den var en sø. På bunden af denne sø ligger en guldvogn og om natten ved midsommertid, kan man høre en klang af guld fra søens bund.

1884

Nytårsnat brændte " Hellesøgård

Mathias Jessen Kolmos er født den 24.02.1864 i Hellesø, og han døde den 05.03.1942 i Svenstrup. Han blev gift den 13.05.1897 i Nordborg med Anna Marie Andersen, der er født den .2.09.1867 i Mommark, Lysabild sogn og hun døde i 1946 i Svenstrup. Mathias og Anna Marie fik kun et barn, en datter som de gav navnet Ellen. Elen Kolmos født den 13.08.1898 i Hellesø, som datter af Mathias Jessen Kolmos og hustru Anna Marie født Andersen. Hun blev gift med Jens Paulsen .